د امیرِ اهلِ سنّت دامت برکاتہم العالیہ دکتاب ''دنیکئ دعوت'' یو قسط

دانسانیت

دتولونه لوئے خدمت

پښتو

دسروا و ښائونه غوره	04
دهرې بیمارۍ دپاره	06
دګناهونو 6 علاجونه	07
دتولونه غوره اعمال	18

شیخ طریقت، امیرِ اهلسنت، باني دعوت اسلامي، حضرت علامه مولانا ابو بلال

محمد اِلیاس عطّار قادِري رَضَوي

دامت برکاتهم العالية

اَلۡحَمۡدُ لِلّٰہِ رَبِّ الۡعٰلَمِیۡنَ وَ الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ عَلٰی سَیِّدِ الۡمُرۡسَلِیۡنَ
اَمَّا بَعۡدُ فَاَعُوۡذُ بِاللّٰہِ مِنَ الشَّیۡطٰنِ الرَّجِیۡمِ ط بِسۡمِ اللّٰہِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِیۡمِ ط

دا مضمون ''نیکی کی دعوت'' صفحه 302 تا 310، 312 تا 314 او 332 تا 340 نه اخستے شوے دے۔

د انسانيت د ټولو نه لوئے خدمت

د درود شريف فضيلت

يو بزرګ يو کس د وفات نه پس په خوب کښې اوليدلو، تپوس ئې ترينه اوکړو: **مَافَعَلَ اللّٰهُ بِكَ**؟ يعني **الله** پاک تاسو سره څه معامله اُوفرمائيله؟ هغه اُووئيل: **الله** پاک زه اوبخښلم. تپوس ئې ترينه اوکړو: په څه سبب؟ هغه اُووئيل: ما به د يو **مُحَدِّث** صاحب سره حديثونه ليکل، هغوئي د **الله** پاک په آخري نبي **محمّدِ** عربي صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم باندې دُرُود شريف اولوستلو نو ما په اوچت آواز دُرُود شريف اولوستلو، حاضرو خلقو چې واوريدلو نو هغوئي هُم دُرُود شريف اولوستلو نو **الله** پاک د هغې په برکت مونږه ټول اوبخښلو. (القول البدیع، ص254)

صَلُّوۡا عَلَی الۡحَبِیۡب! ❁❁❁ صَلَّی اللّٰهُ عَلٰی مُحَمَّد

د نافرمانو نه خلق کرکه کوي

ګناه کول په دواړه جهانو کښې د نقصان او تاوان سَبَب دے، او د خلقو د زړونو نه هم د ګنهګارانو عِزَّت ختم شي. په دې باره کښې د **دعوتِ اسلامي** د اِشاعتي ادارے **مَكْتَبَةُ الْمَدِينه** نه چاپ شوي د 853 صفحو کتاب **''جہنم میں لے جانے والے اعمال''** جِلد اول صفحه 66 نه67 پورې د **نيکۍ د دعوت** د مَدَني ګلونو خوشبو لرونکي 6 روايتونه واورئ:

(1) اُمُّ المُؤمنين حضرت سَيِّدَتُنا عائشه صِدِّيقه رَضِیَ اللّٰهُ عَنْهَا حضرت سَيِّدُنا اَمير مُعاويه رَضِیَ اللّٰهُ عَنْهُ ته

یو خط ولیږلو: اَمَّابعد (یعني د حمد و صلوٰة نه پس) کله چې بنده د الله تعالیٰ د نافرمانئ یو عمل کوي نو د هغه صِفَت کوونکي خلق د هغه بَد وئیل شروع کړي. (الزهد للامام احمد بن حنبل ص186 حدِیث 917)

(2) حضرت سَیِّدُنا ابودرداء رضی اللہ عنہ فرمائي: د دې خبرې نه اُوَیرېږه چې د مومنانو زړونه ستا نه نفرت شروع کړي او تا ته د هغې شُعُور [یعني خبر] هم نه وي. (الزهد لابی داؤد ص205 حدِیث 229)

(3) حضرت سَیِّدُنا فُضَیل رحمۃ اللہ علیہ فرمائي: کوم بنده چې په یواځې ځائے کښې د الله تعالیٰ نافرماني کوي الله تعالیٰ د مومنانو په زړونو کښې د هغه د پاره خپله ناراضګي داسې واچوي چې هغه ته د هغې شُعُور [یعني خبر] هم نه وي.

(4) امام محمد بِن سِیرین رحمۃ اللہ علیہ چې قرضدار شو او د قرض په وجه سخت غمګین شو نو اوئې فرمائیل: زه د دې خپل غم سَبَب ځلویښت کاله مخکښې شوې یوه ګناه ګنړم. (حلیة الاولیاء ج2 ص307 رقم 3234)

(5) حضرت سَیِّدُنا سُلَیمان تَیمي رحمۃ اللہ علیہ فرمائي: اِنسان چې په پټه یوه ګناه کوي نو د هغې په وجه هغه په ذِلَّت کښې اخته کړے شي. (کتاب التوبة مع موسوعة ابن ابی الدنیا ج3 ص424 رقم 95)

(6) حضرت سَیِّدُنا یحيٰ بِن مُعاذ رضی اللہ عنہ فرمائي: زه د هغه عقلمند په باره کښې حیران یم څوک چې په خپله دُعا کښې دا وائي: یا الله عزوجل ما په مُصیبت کښې په اَخته کولو زما دُښمنان مه خوشحالوه، حالانکه په خپل مصیبت باندې د دُښمن د خوشحالولو سببونه هغه پخپله پیدا کوي! د هغوئي رحمۃ اللہ علیہ نه تپوس اوکړے شو، دا څنګه؟ په جواب کښې ئې اُوفرمائیل: هغه د الله تعالیٰ نافرماني کوي او په دې وجه به د قیامت په ورځ هغه خپل دُښمنان خوشحاله کړي. (اَلزَّوَاجِر عَنِ اقْتِرافِ الکبائر ج1 ص29، 30)

یہاں بھی دے عزّت وہاں بھی دے عزت　　الٰہی! پئے مصطفٰے جانِ رحمت

دلته عِزَّت راکړې هلته عِزَّت راکړې　　اِلٰهي! په خاطِر د مُصطفٰی جانِ رحمت

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! ❁❁❁ صَلَّی اللهُ عَلٰی مُحَمَّد

د انسانيت د ټولو نه لوئے خدمت کوم يو دے؟

خوږو او مُحترمو اسلامي وروڼو! خلقو ته د **نيکئ دعوت** ورکول او د ګناهونو نه بچ کول هم يقيناً ډير فائِده مند کار دے، د بيمارئ، بے روزګارئ او قرض دارئ وغيره پريشانو په موقع باندې د خوږ آقا صَلَّی اللّٰهُ عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم د مصيبت وهلو اُمّتيانو مدد کول هم بيشکه نيکي ده او په دې کښې د جَنَّت حقداري ده **خو د اِنسانِيَّت د ټولو نه لوئے خدمت دا دے چې د جَهَنَّم نه د هغه د ساتلو کوشش اوکړے شي،** دا انسان ته رسيدو والا د ټولو نه غټه فائِده ده. منقول دي چې دوه خَصلتونه داسې دي چې د هغې نه بل يو افضل خَصلت نشته (1) په **اللّٰه تعالیٰ** ايمان راوړل (2) مسلمانانو ته فائده رَسَول او دوه خصلتونه داسې دي چې د هغې نه زيات بد خصلت نشته (1) د **اللّٰه تعالیٰ** سره څوك شريك جوړول (2) مسلمانانو ته تـکليف ورکول. (المُنبهات ص3)

کروں یا خدا مومنوں کی میں خدمت نہ پہنچے کسی کو بھی مجھ سے اَذِیَّت

چې اوکړم د مومنانو خدمت يا خُدا چې اُو نه رسي يو ته هم تـکليف له ما

صَلُّوۡا عَلَی الۡحَبِيۡب! ❁❁❁ صَلَّی اللّٰهُ عَلٰی مُحَمَّد

د ټولې دُنيا نه غوره

حُضُور تاجدارِ مَدِينَه صَلَّی اللّٰهُ عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم حضرت **عَلِيُّ الۡمُرتَضٰی** شيرِ خدا رضی اللّٰه عنه ته ارشاد اُوفرمائيلو: اے علـي! که **اللّٰه تعالیٰ** ستا په ذريعه يو کس په سمه لار روان کړي نو دا ستا د پاره د هغه ټولو څيزونو نه غوره ده په کومو چې لـمر راخيژي.(يعني د دُنيا د ټولو څيزونو نه غوره ده) (اَلۡمُعۡجَمُ الۡکَبِير للطبراني ج1 ص332 حديث994)

د سرو اوښانو نه غوره

خوږو او مُحترمو اسلامي وروڼو! د **نيکئ دعوت** ډير زيات عام کړئ، که ستاسو د **نيکئ په دعوت** يو کس هم د عشقِ رسول جام اوڅښي، د هِدايت په لاره روان شي، هغه ته د دعوتِ اِسلامي دِيني ماحول نصيب شي، د سُنَّتو په لاره روان شي، د لمونځونو خوند واخلي، خپل ځان په نيکو بندګانو کښې شامل کړي نو اِنْ شَآءَاللّٰهُ الکریم ستاسو به هم بيړئ پورېوَځي. په يو بل روايت کښې دي: د **اللّٰه تعالیٰ** خوږ **محبوب** صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم فرمائيلي دي: که **اللّٰه تعالیٰ** ستا په ذريعه يو کس ته هدايت ورکړي نو دا ستا د پاره د دې نه غوره ده چې ستا سره **سره اوښان** وي.
(صحيح مُسلِم ص 1311 حديث 2406)

د سرو اوښانو نه څه مُراد دے؟

حضرت علامه يحيٰى بِن شرف نَوَوي رَحْمَةُاللهِ عَلَيْه د دې حديثِ نَبَوي په شرح کښې ليکي: **سور اوښ** به د عربو ډيره قيمتي سرمايه ګڼړلے شوه. ځکه د مثال په طور د سرو اوښانو ذِکر شوے دے. د آخِرت د اُمورو د دُنياوي څيزونو سره تشبيه (يعني مثال) ورکول صرف د پوهه کولو د پاره دي، ګني حقيقت هم دا دے چې د هميشه پاتي کيدونکي آخِرَت (د نِعمَت) يوه ذره هم د دې دُنيا او د دې په شان خومره دُنياګاني چې تَصَوُّر کيدے شي، د هغه ټولو نه غوره دي.
(شرح مُسلِم لِلنووی ج 15 ص 178)

مشهور مُفَسِّر حَکِيمُ الاُمَّت حضرت مُفتي احمد يار خان رَحْمَةُاللهِ عَلَيْه د دې حديثِ پاك نه لاندې فرمائي: يعني يو کافر مُسلمانول، د دُنيا د لوئے (نه لوئے) دولت نه هم غوره کار دے بلکه د کافر د قتل کولو نه غوره دا ده چې هغه ته رَغبَت ورکړے شي او هغه مسلمان کړے شي. که (اللّٰه ته منظوره وه نو) په دې وجه به د هغه (راروان) ټول نَسل هُم مُسلمان وي. (مِراٰةالمناجيح ج 8 ص 416)

مُبلّغ بنوں کاش! میں سُنّتوں کا
سَدا دین کی خدمت کروں یہ دُعا ہے (وسائلِ بخشش ص 332)

کاش! چې جوړ شم مُبَلّغ د سُنَّتونو — هميش کړم د دِين خدمت دا مې دُعا ده

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! ❀❀❀ صَلَّى اللّٰهُ عَلٰى مُحَمَّد

د دولسو مياشتو په مَدَنِي قافله كښې د سفر د نِيَّت په بركت كينسر ختم شو

خوږو او مُحترمو اسلامي ورونړو! د نيكۍ د دعوت جذبه موندلو، په سُنتو د عمل كولو، د نيكو د ثواب ګټلو، په زړه كښې د عِشقِ رَسُول شمع بَلَوَلو د پاره د تبليغِ قرآن و سُنَّت عالــمګير غيرِ سياسي تـحريك **دعوتِ اسلامي** دِيني ماحول سره هر وَخت خپل تړون مضبوط ساتئ، د خپل اِيمان د حفاظَت د پاره غمژن اوسئ، د لمُونځونو پابندي جاري ساتئ، په سُنَّتُو عمل كوئ، د **نيكو اعمالو** مُطابِق ژوند تيروئ او په دې باندې د اِستِقامَت حاصلولو د پاره هره ورځ د "[خپلو اعمالو د] جائزه اخستلو" په ذريعه د نيک اعمال رِساله ډكوئ او د هرې مياشتې په يكم تاريخ ئې د خپلې علاقے د دعوتِ اسلامي ذِمَّه دار ته جمع كوئ او د خپل دې دِيني مقصد "ماته دَ خپل ځان او د ټولې دُنيا د خلقو د اصلاح كوشش كول دي" د حاصلولو د پاره په پابندئ سره هره مياشت كم نه كم د درې ورځو د سُنَّتو د تربيت په **مَدَني قافِله** كښې د عاشقانِ رسول سره د سُنَّتو ډك سفر كوئ. راځئ چې ستاسو د ترغيب او تحريص [يعني د نيكو د حِرص راپيدا كولو] د پاره تاسو ته يو مَدَني سپرلے واوروُوم، د مَركزُ الاولياء (لاهور) د يو اسلامي ورور خه داسې بيان دے: چې تقريباً د درې كالو نه زما والِده صاحبه د **كينسر** په مَرض كښې اخته وه، دوه دوه مياشتې پس به د هغې تيستونه كيدل. د والِده صاحبې ورځ په ورځ د زياتيدو والا مرض او هره ورځ ډاكټرانو ته د تلَلو د چكرو پريشاني ما نوره نه شوه برداشت كولے. په دې كښې د رَمَضَانُ الْمُبَارَك (1430ھ) مياشت راغله او ما د عاشقانِ رسول سره د [پوره مياشت د] اِعتِكاف كولو سعادت حاصِل كړو، هلته ما د خپلې مور د پاره ډيرې دُعاګانې اُوكړې او د دِيني ماحول په بركت ما د عاشقانِ رسول سره د دولسو مياشتو مَدَني قافله كښې د سفر كولو نِيَّت اُوكړو. په 21 رَمَضَانُ الْمُبَارَك د والِده صاحبه تيستونه اوشو، دوه ورځې پس چې كله رپورټونه راغلل او ما

اوکتل نو بيحده خوشحاله شوم ځکه چې رپورټونه بالکل صفا وو، او د دري کالو نه چې د کينسر په کوم مرض کښې زما والده صاحِبه اخته وه هغه اَلْحَمْدُلِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ زما نيك ګمان دے چې د دولسو مياشتو مَدَني قافله کښې د سفر کولو د نِيَّت په بَرَکت ختم شو.

د کينسر او د [هړې] بيمارئ د پاره مَدَني نُسخه

خوږو او مُحترمو اسلامي ورونړو! تاسو اوليده! کينسر چې د ډاکټرانو په نِزد لاعلاجه مرض ګڼړلے کيږي. د اللهتعالیٰ په رَحمَت د دعوتِ اسلامي دِيني ماحول کښې د هغې علاج اوشو. راځئ! چې د کينسر، شوګر، T.B، زړه او د ګُردو د مرضونو بلکه د هر مرض د علاج د پاره يوه مَدَني نسخه واورو. د حضرت سَيِّدُنا وَهب بن مُنَبِّه رَحمَةُاللهِعَلَيه په کتاب کښې دي په چا چې جادو شوے وي هغه کس دې د بيرې ووه پاڼړې راواخلي او د دوو کاڼړو په مينځ کښې (يعني په يو کاڼړي دې ئې کيږدي او په بل) دې ئې اوټکوي، بيا دې هغه په اوبو کښې واچوي او په آيَةُ الْکُرْسِيْ او خلور قُل (يعني قُل والا خلورو سورتونو) دې ئې دَم کړي، بيا دې د هغه اوبو نه درې ګوټه اوڅښي او په باقي اوبو دې غُسل اوکړي نو اِنْ شَآءَاللّٰهُ الکريم د هغه نه به بيماري لرې شي. دا عمل د هُغه کس د پاره (هم) ډير زيات فائده مند دے څوك چې (د جادو په ذريعه) د خپلې ښځې نه منع کړے شوے وي. (جامع معمر بن راشد مع مُصَنِّف عَبدُ الرزاق ج 10 ص 77 رقم 19933)

قسمت میں لاکھ پیچ ہوں سو بل ہزار کج
یہ ساری گتھی اِک تِری سیدھی نظر کی ہے (حدائقِ بخشش شريف)

شرحِ کلامِ رضا: په دې شعر کښې زما آقا اعلیٰ حضرت رَحمَةُاللهِعَلَيه فرمائي: يا رَسولَ الله صَلَّی اللهُ عَلَيهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم! زمونږ په قِسمَت کښې که هر خومره پريشانئ او مصيبتونه ليکلے شوي وي، يَا رَسُولَ الله صَلَّی اللهُ عَلَيهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم! بس تاسو د مهربانئ او کرم يو نظر اُوفرمائي. اِنْ شَآءَاللّٰهُ الکريم د تقدير ټولې غوټې به خلاصې شي او مشکِلات به حل شي.

تاجِ شاہی کا میں نہیں طالِب
کر دو رحمت کی اِک نظر آقا (وسائلِ بخشش ص350)

نه يم طالب د بادشاهئ د تاج   اوکړئ د رحمت يو نظر آقا

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللهُ عَلٰى مُحَمَّد

د ګناهونو شپږ علاجونه

زمونږ بُزُرګانِ دِين رحمهم الله به د "نيکئ د دعوت" ورکولو ډير ښکُلے انداز لرلو چنانچه د حضرت سَيِّدُنا اِبراهيم بن اَدهَم رحمۃ الله علیه په خِدمَت کښې يو کس حاضر شو او عرض ئې اُوکړو: يا سَيِّدي! زما نه ډير ګناهونه کيږي، تاسو مهرباني اوکړئ! او د **ګناهونو عِلاج** راته وښائې. هغوئي رحمۃ الله علیه ورته **اولنې نصيحت** دا اُوفرمائيلو: چې کله د ګناه ټخه اراده اوکړې نو د **الله** تعالیٰ رِزق خوړل پريږده. هغه کس په حيرانتيا سره عرض اُوکړو: حضرت! دا تاسو څنګه نصيحت کوئ! دا چرې کيدے شي؟ حالانکه رزّاق جلّ جلاله هم هغه دے، زه چې د هغه رزق خوړل پريږدم نو د چا رِزق به خورم؟ اوئې فرمائيل: اُوګوره، څومره بَده خبره ده چې د کوم پروردګار جلّ جلاله رِزق خورې د هغه نافرماني هم کوے! بيا ئې ورته **دويم نصيحت** اُوفرمائيلو: چې کله هم د ګناه اراده اوکړې نو د **الله** تعالیٰ د مُلك نه بَهر اُوځه. عرض ئې اُوکړو: حضرت! دا هم نه شي کيدے! مشرِق، مَغرِب، شمال، جنوب، ښې طرف ته، ګڅ طرف ته، لاندې، بَره، غرض دا چې کوم ځائے ته ځم ټول د **الله** تعالیٰ مُلك دے، د **الله**تعالیٰ د مُلك نه بَهر څنګه لاړ شم! اوئې فرمائيل: ګوره! څومره بده خبره ده چې د **الله** تعالیٰ په مُلك کښې هم اوسيږې او د هغه نافرماني هم کوے. **دريم نصيحت** ئې ورته دا اُوفرمائيلو: چې کله ټخه اِراده اوکړې چې بس اوس ضرور ګناه کووم نو خپل ځان دومره پټ کړه چې **الله**تعالیٰ دې نه وينې. عرض ئې اُوکړو: صاحِبه! دا چرې کيدے شي چې **الله** تعالیٰ ما نه وِينې، هغه خو د زړونو په حالاتو هم خبردار

دے. اوئي فرمائيل: اُوګوره، خومره بَده خبره ده چې ته **اللّٰه** تعالٰی سَمِيع و بَصِير (يعني اوريدونکے او ليدونکے) هم مني او دا هم په يقين سره وائي چې **اللّٰه** تعالٰی ما هر وخت **وينې** او بيا هم ګناهونه کوے. **خلورم نصيحت** ئې ورته دا اُوفرمائيلو: کله چې **مَلَكُ الْمَوت** سَيِّدُنا عِزرائيل عَلَيْهِ السَّلَام ستا د رُوح ويستلو د پاره تشريف راوړي نو هغوئي ته وايه چې لږ مُهلَت راکړې چې زه توبه اوباسَم . عرض ئې اُوکړو: حضرت! زه څه طاقت لرم او زما خبره به څوك اُومني؟ د مرګ وخت مُقَرَّر دے، ما ته به د يو ساعت مُهلَت هم رانکړے شي او زما نه به فوراً رُوح واخستے شي. اوئي فرمائيل: چې تا ته دا معلومه ده چې زه بے اِختياره يم او د توبه وِيستلو مُهلَت هم نه شم حاصلولے، نو في الحال درکړے شوي ساعتونه غَنِيمَت ولے نه ګنړې او دَ **مَلَكُ الْمَوت** عَلَيْهِ السَّلَام د راتلو نه **مخکښې مخکښې** توبه ولے نه اُباسې، **پينځم نصيحت** ورته هغوئي رَحْمَةُ اللّٰهِ عَلَيْه دا اُوفرمائيلو: کله چې ته مړ شې او په قبر کښې درله **مُنکَر نَکِير** تشريف راوړي نو هغوئي د قبر نه لرې کړه. عرض ئې اُوکړو: **محترمه**! دا تاسو څه وائې! زه هغوئي چرې لرې کولے شم! په ما کښې دومره طاقت نشته! هغوئي رَحْمَةُ اللّٰهِ عَلَيْه اُوفرمائيل: چې ته **نَکِيرَين** نه شې لرې کولے نو د هغوئي د سوالونو د جوابونو تيارې د اوس نه ولے نه کوے؟ **شپږم او اخيري نَصِيحَت** ئې ورته دا اُوفرمائيلو: که په آخرت کښې درته د جَهَنَّم حکم واوروَلے شي نو اووايه چې: زه نه ځم. عرض ئې اُوکړو: باباجي! هلته خو به ګنهګاران دوزخ ته په راښکلو غورزَولے کيږي. اوئي فرمائيل: چې ته د **اللّٰه** تعالٰی رزق هم نه شې پريښودے، د هغه د مُلك نه بَهَر هم نه شې وَتلے، د هغه نه پټيدے هم نه شې، **مُنکَر نَکِير** هم نه شې لرې کولے او که د جَهَنَّم حکم درته واورَولے شي نو د هغې نه هم نه شې بچ کيدے نو بيا ګناه کول ولے نه پريږدې!هغه کس ته چې سَيِّدُنا اِبراهيم بِن اَدهَم رَحْمَةُ اللّٰهِ عَلَيْه **د ګناهونو د علاج** دا شپږ د نصيحت خوشبوداره **مدني ګلونه** وړاندې کړل نو په هغه ډير اثر اوشو، ډير زيات ئې اوژړل او د خپلو ګناهونو نه ئې په رښتيني توبه اُوکړه او د مرګ د ساعته پورې په توبه باندې قائم پاتې شو. (مُلَخَّص ازتذکِرَةُالاولياء ص100)

الله پاک وِيني

خوږو او مُحترمو اسلامي وروڼو! په ذِکر کړے شوي حکايت کښې ښودلي شوي د ګناهونو شپږ علاجونه ډير اثر لري، د ګناه اراده کولو په وخت کښې که دا ياد اوساتلے شي نو د ګناهونو نه د بچ کيدو ډير غټ سَبَب جوړيدے شي.يقيناً که صِرف دا خبره زمونږ په ذِهن کښې پخه پريوځي چې ''الله [هر څه] وِيني'' نو بنده به ګناه ته نزدې هم نه شي. د **دعوتِ اسلامي** د اشاعتي ادارے **مَکتَبَۃُ الْمَدِينه** چاپ شوي رسالے ''ګناہوں کا علاج''صفحه 12 نه 14 کښې دي: واقعي که څوک دا اِحساس په خپل زړه کښې پيدا کړي چې د ګناه کولو په وخت کښې زما ساتونکے **پروردګار**جلّ جلالہ **ما وِيني**، د دروغو وئيلو په وخت کښې که فوراً دا خيال اوکړي چې زه په دروغو وئيلو بنده ته خو دوکه ورکووم او هغه عاجز به ما رِښتينے هم ګڼړي خو **الله تعالىٰما وِيني**، آو بالکل، **الله تعالىٰ**ته د هر يو نيَّت ښکاره دے. د **دعوتِ اسلامي** د اشاعتي ادارے **مَکتَبَۃُ الْمَدِينه** چاپ شوي د ترجَمے والا پاکِيزه قُرآن '' کنزُالاِيمان مَع خَزَائِنُ الْعِرفان'' څلور وِيشتمه سيپاره، صفحه 866 سُورَۃُ الْمُؤمِن آيت 19 کښې دي:

يَعۡلَمُ خَآئِنَةَ الۡاَعۡيُنِ وَمَا تُخۡفِى الصُّدُوۡرُ ﴿۱۹﴾

(پ24،المؤمن:19)

مفهوم ترجمهٔ کنزُالاِيمان: الله خبر دے په پټه په غلا ليدلو کتلو او څه چې پټ دي په سِينو کښې.

صَدرُ الافاضِل حضرت علّامه مَولانا سَيِّد **محمَّد** نَعِيمُ الدِّين مُراد آبادي رحمۃ اللہ علیہ د دې آيت لاندې ليکي: يعني د سترګو خِيانَت او پټ پټ غير مَحرمو ته کتل او په منع کړے شوي څيزونو نظر اچول د **الله تعالىٰ**په عِلم کښې دي.(خزائن العرفان ص866)

نفسياتي اَثر

خوږو او مُحترمو اسلامي وروڼو! که فکر اوکړئ نو انسان د انسان نه ډير يَريږي. مَثلاً د مور او

پلار يا د اُستاذانو په مخکښې کنزلې کولو نه يريږي، خو افسوس د الله تعالىٰ نه کماحَقُّه (يعني ځنګه چې د هغه حق دے هغه همره) نه يريږي،که چرې رُعب دار کس موجود وي نو د هغه نه دومره يَريږي چې د خُلې نه ئې آواز هم نه اُوځي، د هغه سره په عاجزئ د خبرو کولو او اوريدلو کوشش کوي. اے کاش! چې د الله تعالىٰ ويره زمونږ په زړونو کښې پيدا شي، کاش! چې هر وخت راباندې د هغه د ويَرې غلبه وي او ځنګه چې مونږه د خلقو په مخکښې بد کارونه کول نه خوښوو دغسې په يواځې ځائے کښې هم د بدو کارونو نه ځان ساتو. اے کاش! په کروړونو کاش! چې زمونږ په ذِهن کښې هر وخت دا خبره پخه اُوسي چې **الله تعالىٰ وِيني** او دغسې مونږ **د خپلو ګناهونو په علاج** کولو کښې کامياب شو.

چُھپ کے لوگوں سے کئے جس کے گناہ   وہ خبردار ہے کیا ہونا ہے

ارے او مجرم بے پرواہ دیکھ   سر پہ تلوار ہے کیا ہونا ہے (حدائق بخشش)

شرحِ کلامِ رضا: اعلىٰ حضرت رَحْمَةُ اللهِ عَلَيه په دې شعرونو کښې په يو مخصوص انداز کښې د نيکئ دعوت ارشاد فرمائيلے دے چنانچه د دې شعرونو مفهوم دا دے: (1) اے ګناه کونکيه! تا خو خپل ګناهونه د خلقو نه پټ کړل خو دا دې هير کړل چې د کوم الله تعالىٰ نافرماني دې کړې ده هغه ستا د دې کارنامو نه خبردار دے. اوس غور اُوکړه! په مَحشَر کښې به ستا څه حال وي! (2) اے غافله او مُجرِمه! ستا په سر هر وخت د مرګ تُوره رازوړنده ده، د خدائے پاك نه اُويَريږه! ګناهونه کول پريږده، که چرې تا په بے پرواهئ سره د ګناهونو نه ډك ژوند تير کړو او مړ شوې نو ستا به څه کيږي!

زندگی کی شام ڈھلتی جارہی ہے ہائے نفس!   گرم روز و شب گناہوں کا بس بازار ہے

مجرموں کے واسطے دوزخ بھی شعلہ بار ہے   ہر گنہ قصداً کیا اسکا بھی اقرار ہے

بندۂ بدکار ہوں بے حد ذلیل و خوار ہوں

مغفرت فرما الٰہی! تو بڑا اغفّار ہے

ژوند په ختميدو دے اے غافِل نفسه!   ته اخته ئې شپه او ورځ د ګناهونو په بازار

د دوزخ تورې لمبې دي د پاره د مجرم   هره ګناه قَصداً شوې، هُم کووم د دې اِقرار

زه بنده يم ډير بدکاره، يم ډير زيات ذليل و خوار

مغفرت مې اوفرمائے اِلٰهی! ته ئې لوئے غفّار

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! ✿✿✿ صَلَّى اللهُ عَلٰى مُحَمَّد

د نيکئ د دعوت پينځه مدني ګلونه

په يو اُوګړد حديث کښې دا هُم دي چې: حضرتِ سيِّدُنا ابُو ذر غِفاري رَضِیَ اللہُ عَنْہُ عرض اُوکړو: يا رَسُولَ الله صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم د حضرتِ مُوسٰی عَلَیْہِ السَّلَام په صَحِيفو کښې څه وو؟ اوئې فرمائيل: په هغه ټولو کښې د عِبرت خبرې وې ﴿1﴾ **تَعَجُّب** [يعني حيرانتيا] ده په هغه کس چې هغه د مرګ د يقين ساتلو باوجود هُم خوشحاليږي ﴿2﴾ **تَعَجُّب** [يعني حيرانتيا] ده په هغه چې د جهنَّم د يقين کيدو باوجود هُم خاندي ﴿3﴾ **تَعَجُّب** [يعني حيرانتيا] ده په هغه چې څوك په تقدير د يقين ساتلو باوجود (د دُنيا د پاره) ځان سترے کوي ﴿4﴾ **تَعَجُّب** [يعني حيرانتيا] ده په هغه، څوك چې دُنيا او د دې بدليدل وِيني، بيا هُم په دې مُطمئِن کيږي او ﴿5﴾ **تَعَجُّب** [يعني حيرانتيا] ده په هغه، څوك چې يقين لري چې صبا به هغه حساب ورکوي، بيا هُم (نيك) اعمال نه کوي.

(اَلاحسان بترتيب صحيح اِبنِ حِبَّان ج1 ص288 حديث 362)

اِنفِرادي کوشش د "نيکئ د دعوت" رُوح دے

خوږو او مُحترمو اسلامي ورونړو! د نيکئ د دعوت رُوح "اِنفِرادي کوشش" دے. په کوم مسلمان باندې چې د نيکئ د دعوت پيش کولو د پاره اِنفِرادي کوشش کول غواړئ نو د هغې د پاره دا ذِهن جوړَول پکار دي چې زه اوس د چا سره مِلاقات کولو والا يم هغه يو مسلمان دے، مُسلمان که هر څومره ګنهګار وي خو د ايمان د دولت نه د مُشَرَّف کيدو په وجه د هغه خپل يو مقام وي او زه ملاقات هم د الله تعالٰی د دِين د سربُلندئ او د خپل آخِرت د بهترئ د پاره کووم، په دې نِيَّت زما ملاقات کول د عِبادت درجه لري، که په دې نِيَّتونو ملاقات اوکړئ نو اِنْ شَآءَاللهُ الکريم په دې موقع به رحمتونه نازليږي او برکتونه به حاصليږي. يو خاص مَدَني ګل دا هم

یاد ساتئ چې د هغه عیبونه مه لټوئ، د هغه د عقل نه اُوچتې (یعني چې د هغه عقل پرې نه رسي داسې) خبرې مه کوئ او جَوَړې مَسئَلے مه چیړئ.

”یا الله نرمي راکړې“ د پینځلّسو حُروفو په نِسبت د اِنفِرادي کوشش 15 نِیَّتونه

دَ **اِنفِرادي کوشش** کولو په وخت کښې د موقعې په مُناسَبَت بیشمیره **نِیَّتونه** کیدے شي، په هغې کښې **15** نیتونه پیش کیږي: (1) د **الله** د رضا د پاره **د نیکۍ د دعوت** ورکولو د پاره به اِنفرادي کوشش کووم (2) د سلام او جوابِ سلام نه پس به په ګرم جوشۍ سره مصافَحَه کووم [یعني لاس ملاووم] (3) ېخپله او په نورو باندې د دُرود شریف لوستلو د پاره به صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! وایم. (4) ولے چې د خبرو کولو په وخت کښې د مخامخ ګس په مخ نظر تینګول سُنَّت نه دي، لِهٰذا حتَّی الاِمکان [یعني چې څومره کیدے شي] د خبرو آترو کولو په وخت کښې به نظر ښکته ساتم (د اِنفِرادي کوشش کولو په وخت کښې د نظر ښکته ساتلو په وجه به د نیکۍ د دعوت فائده اِنْ شَآءَاللّٰهُ الکریم خو چنده زیاته شي) (5) په سُنَّتو باندې د عمل کولو په نِیَّت به په مُسکا خبرې کووم (6) طنز [یعني په چا پورې د سپکې وینا] او د آزادۍ د خبرو نه به ځان ساتم (7) د مخامَخ ګس د نفسیاتو مُطابِق به د خبرو کولو کوشش کووم (8) په جورو مَسئَلو چیړلو به هغه په تشویش کښې نه اچووم (9) بے ضرورته به د موجوده سیاست او دهشت ګردۍ وغیره ذکر نه کووم (10 نه 12) د سُنَّتونه ډکه اجتماع کښې د شرکت، په مَدَني قافله کښې د سفر او په نیکو اعمالو باندې د عمل کولو د پاره به د هغه د ذِهن جوړَوَلو کوشش کووم (13) نوي اسلامي ورور ته به یو دَم د ګیرې پریښودو او د عِمامه شریفې په سر کولو د تَلقِین په ځائے د لـمونځ فضیلت وغیره ښایم. (خو! د چا سره چې خبرې کوئ او هغه ”ګیره خرئیلې“ وي او

غالِب ګمان دا وي چې که ده ته د ګيرې پريښودلو اُوواېم نو اُوبه ئې مني، نو بيا خو به د ګيرې خرئيلو نه منع کول واجب شي، خو عام طور په نوي اسلامي ورور باندې "غالِب ګمان" کيدل ګران وي، د عمل کولو د جذبے د کمۍ دور دے، په نوي اسلامي ورور باندې د ګيرې پريښودو د زياتو کوششونو کولو په وجه کيدے شي چې بيا د پاره هغه ستاسو مخې ته راتلو نه ډډه کول شروع کړي) (14) که د مخامخ کس د خبرو انداز ناخوښه [يعني نامناسبه] وو يا ئې د ټوقو [يعني په ما پورې د ټوقو کولو] انداز وو نو د پوهيدو باوجود به د څه جوابي کاروائي نه بغير په صبر او نرمۍ سره د عاجزۍ په انداز کښې خبرې جاري ساتم (15) که د اِنفِرادي کوشش ښه نتيجه را اُووَتله نو د **الله تعالىٰ** کرم به ئې ګنړم او د **الله تعالىٰ** شُکر به ادا کووم، او که څه ناخوشګواره خبره پيښه شوه نو مخامخ کس د سخت زړه والا وغيره ګنړلو په ځائے به د خپل اِخلاص کمے ګنړم.

د مُبَلِّغ د پاره اَهم ترين مَدَني ګلونه

حوصله غټه ساتل پکار ده او ناکامي خو هډو شته نه دے ځکه چې د ښه **نِيَّت** په صورت کښې د نيکۍ په دعوت مُشتَمِل اِنفِرادي کوشش کوونکے د آخِرت د ثواب حقدار دے. **حُجَّةُ الاسلام** حضرت سَيِّدُنا ابو حامد **محمّد** بن **محمّد** غزالي رحمۃ اللہ علیہ نقل فرمائي: يو بُزرګ خپل ځوئ ته د نصيحت **مَدَني ګلونه** ورانديې کول ورته اوئې فرمائيل: د نيکۍ دعوت ورکونکي ته پکار دي چې هغه په ځان کښې د صبر عادت پيدا کړي او د **الله تعالىٰ** له طرفه د نيکۍ د دعوت په وجه په ورکړې شوي ثواب باندې يقين ساتي. چا ته چې د ثواب پوره يقين وي هغه ته په دې مبارك کار کښې تکليف نه محسوسيږي. (إحياءُ العلوم ج2 ص410)

میں نیکی کی دعوت کی دھومیں مچاؤں بدی سے بچوں اور سب کو بچاؤں

کرم اُوکړه د نيکۍ دعوت چې خور کړم يا الله چې خپل ځان او نور هم بچ کړم د بدۍ نه يا الله

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللّٰهُ عَلٰى مُحَمَّد

دَ مُسَلسَل اِنفِرادي کوشش ميوه

د ضِیاء کوټ (سیالکوټ، پنجاب، پاکستان) د یو اسلامي ورور څه داسې بیان دے: د نیکۍ په لاره د روانیدو نه مخکښې زما حالت د بیانَولو قابل نه وو، زما ټول وجود په ګناهونو کښې ګَکړ وو، د خلقو سره د جنګ جَګړې کولو د پاره ما یوه جُدا ډَله جوړه کړې وه، زما د بدو خبرو او د بے حیائې د خبرو په وجه زما نه د سکول هلکان، اُستاذان او هیډماسټر وغیره ټول تنګ وو، په لار کښې بدنظري کول زما عادت وو، په مجازي عِشق کښې هم اخته ووم بلکه مَعَاذَ الله داسې داسې غلطو کارونو کښې اخته ووم چې د هغې د بیانولو هِمَّت نه لرم. د شرعي مسائلو نه د نابَلده (یعني نا واقفه) کیدو په وجه ماته دا هم نه وو معلوم چې د فرض غسل څه طریقه وي او په رَمَضَانُ الْمُبَارَك کښې خو لوئے لوئے ګنهګاران هم خپل ګناهونه پریږدي او د الله‌تعالیٰ په عِبادت کښې مصروف شي، خو افسوس په کروړونو افسوس! زه به په رَمَضانُ المُبارَك کښې هم په بازارونو کښې ګرځیدم او د بدنظرۍ په ذریعه به مې خپل تور زړه خوشحالَولو، زما اخترې به پارکونو کښې تیریدلې او د دولسم رَبِیعُ الاَوَّل شریف مُبارَکه ورځ به مې په بازارونو او د سیل په مختلفو ځائیونو کښې تیریدله، چې کله به بَسَنت راغلو نو ټوله شپه به د خپل ګروپ سره د بَسَنت د خوشحالۍ کوونکو په شان په زیَړو جامو کښې د ګډا او شور شغرب په محفلونو کښې مشغوله اوسیدم. د الله تعالیٰ د یاد نه دومره غافِله ووم چې په میاشتو میاشتو به د جُمات په طرف نه ورتلم. زما والِد صاحِب یو لمُونځ ګزاره او پرهیزګاره انسان وو، هغه به راته ډیر زیات نصیحتونه کول خو ما به پرې هیڅ غور نه ګرَوَلو، زما د ګناهونو سپیره والے دومره زیات وو چې چا به زما صُحبَت اختیار کړو هغه به هم په ګناهونو کښې اخته شو. زما د دې غلطو کارونو په وجه به زما نه هر چا نفرت کولو. آخِر زما قِسمَت داسې رابیدار شو چې یوه ورځ زه د جُمات په خوا تیریدَم نو یو عاشقِ رسول راته د لـمانځه دعوت راکړو، زما د انکار په وجه هغه ما ته ډیره زاري اُوکړه او زه ئې د لاس نه اُونیولَم او په مَحَبَّت ئې جُمات ته بوتلم. چې کله د لـمانځه نه فارغه شُو نو یو اسلامي ورور درس شروع کړو، زه هم په درس کښې شریک

شوم، د درس په دوران کښې ما **د اللہ پاک د رَحمت او د بخښنې مُتَعَلِّق حکایتونه** واوریدل نو په ما کښې څه حوصله راپیدا شوه، د درس نه پس چې کله اسلامي ورونړو ما ته ډیر د مَحَبَّت په انداز کښې د نیکئ دعوت راکړو نو زما د زړه دُنیا بدله شوه، ځکه چې زه د کله نه په بنه بد پوهه شوے یم نو زما د ژوند دا اولنئ موقع وه چې زما په شان ګنهګار او د نفرت قابل کس سره چا په دومره مَحَبَّت خبرې اوکړې. په ما باندې اِنفِرادي کوشش کوونکي زما همزولي مُبَلِّغ ته چې ما د خپلو ګناهونو قِصَّه بیان کړه نو هغه د رَحمَت نه د ډکو خبرو په ذریعه ما ته څه په داسې انداز کښې حوصله راکړه چې زما زړه مُطمَئِن شو، او زه پوهه شوم چې زما د پاره د **توبې** دروازه بَنده نه ده، **اللہ تعالیٰ** بخښونکے او مهربانه دے بس ما د خپلو ټولو تیرو شوو ګناهونو نه **توبه** اُوکړه. دا زما د ژوند اولنئ ورځ وه چې ما پکښې پینځه وخته لمونځونه ادا کړل. بیا چې کله د سالانه امتحان نه پس چوټیانې اوشوې نو زما دا عادت جوړ شو چې زه به د هغه عاشِقِ رسول سره سحر جُمات ته تلَم او تقریباً د دولسو بجو پورې به مې د لـمانځه مسائل او سُنتونه زده کول. څه موده پس شیطان یو ګُزار اُوکړو او زه د داسې ناپوهه خلقو په صحبت کښې ګرفتار شوم چې هغوئي زه د هغه مُبَلِّغ دعوتِ اسلامي په باره کښې په بدګمانئ کښې اَخته کړم، آه! ما خپل هغه مُحسِن [یعني احسان مند] او زما سره ښیګړه کوونکے اسلامي ورور خپل دُښمن او بدخواه اوګڼړلو او د چا د خُلې نه مې د هغه عاشِقِ رسول د غیبتونو اوریدلو په وجه ښه او نیك صُحبَت پریښودو او تقریباً د یو کال پورې بیا د بَدو خلقو سره په ناسته ولاړه کښې ګرفتار شوم او په دې دوران کښې ما بیا هغه خپل زاړه حرکتونه شروع کړل. خو د سرکارِ غوثِ اعظم رحمۃ اللہ علیه غُلامي مې په تقدیر کښې لیکلې شوې وه، لِهٰذا قِسمَت راسره یو ځل بیا مرسته اُوکړه، هغه داسې چې یوه ورځ زه د چوټئ په وخت کښې د فیکټرئ نه بیرته راتلم او د خپل عادت مطابِق په اخوا دیخوا کتلو او د بدنظرئ په بد آفت کښې ګرفتار روان ووم او په لاره تلونکي خلق مې چیړل چې ناڅاپه مې نظر په یو داسې عاشِقِ رسول پریوتو چې هغه سپینې جامے

اغوستې وې او د شنې شنې عِمامې تاج ئې په سر کړے وو، د حيا نه ئې ښکته کتل او زما طرف ته راروان وو ، د هغه په مخ مې چې د پرهيزګارۍ نُور اوليدو نو زه په خپلو ګناهونو پښيمانه شوم، ما د هغه سره مُلاقات اُوکړو، هغه په ډيره ګرم جوشۍ سره زما سره ملاقات اُوکړو، د هغه سره مې پيژندګلو پيدا شوه او بيا ورو ورو ما د هغه صُحبَت اختيار کړو، د هغه اسلامي ورور په لمُونځونو کښې اِستِقامَت د رشك قابل وو. د دعوتِ اسلامي په باره کښې زما په زړه کښې نيك ګمان يو ځل بيا قائم شو، هغه اسلامي ورور زه د ځان سره بينُ الاقوامي د سُنَّتو ډکې اِجتِماع ته هم بوتلم، د اجتماع نه د بيرته راتلو په وخت کښې زما په سر سپينه ټوپۍ وه ، بيا مې وروستو عِمامه شريف هم په سر کړه او د دې ليك په وخت کښې اَلْحَمْدُلِلّٰه زه د دعوتِ اسلامي په عالَمي مَدَني مرکز فيضانِ مَدينه بَابُ المَدينه کراچۍ کښې مدني قافِله کورس کووم.

مُعترِف ہوں گناہ کرنے میں کوئی چھوڑی نہیں کسر آقا
پھنس گیا ہوں گنہ کی دلدل میں ہو کرم شاہِ بحر و بر آقا
میں گنہگار ہوں مگر قرباں
تیری رحمت کی ہے نظر آقا (وسائل بخشش ص350،351)

قائل يم د خپلو ټولو ګناهونو پريښې مې نه دے هيڅ کَسَر آقا
نښتے يم د ګناه په دَلدَل کښې اُوکړه کرم شاهِ بحر و بَر آقا
زه ګنهګار يم خو له تا نه شم قربان ستا د رحمت دے په ما نظر آقا

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللّٰهُ عَلٰى مُحَمَّد

خوږو او مُحترمو اسلامي ورونړو! تاسو اوليده! بيا بيا په ګناهونو کښې اخته کيدونکے کَس آخِر د دعوتِ اسلامي د دِيني ماحول په بَرَکت په نيغه لار روان شو.يقيناً ټول **ګناهونه** د پريښودو قابل دي، په ګناهونو کښې د هيڅ قِسمَه خير نشته، د **ګناهونو** نه د ډډه کوونکو په حوصله افزائي او د خپلو عِبادتونو د صِفَت نه د بچ کيدو په تلقين باندې مُشتمل "د نيکۍ دعوت" واورئ.

چنانچه د **دعوتِ اسلامي** د اِشاعتي ادارے مَكْتَبَةُ الْمَدِينه چاپ شوي د ترجَمے والا پاكِيزه قُرآن "كَنزُ الْاِيمان مع خَزائِنُ الْعِرفان" صفحه 973 پاره 27 سُوْرَةُ النَّجم آيت 32 كښې **الله** پاک اِرشاد فرمائي:

اَلَّذِيْنَ يَجْتَنِبُوْنَ كَبٰٓىِٕرَ الْاِثْمِ وَ الْفَوَاحِشَ اِلَّا اللَّمَمَ ؕ اِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ ؕ هُوَ اَعْلَمُ بِكُمْ اِذْ اَنْشَاَكُمْ مِّنَ الْاَرْضِ وَ اِذْ اَنْتُمْ اَجِنَّةٌ فِيْ بُطُوْنِ اُمَّهٰتِكُمْ ۚ فَلَا تُزَكُّوْۤا اَنْفُسَكُمْ ؕ هُوَ اَعْلَمُ بِمَنِ اتَّقٰى ﴿۳۲﴾

مفهوم ترجمهٔ كنزُالاِيمان : هٰغه خلق چې د غټو ګناهونو او بے حيائي نه ځان ساتي خو دومره چې ګناه ته نزدې شي او منع شي بيشكه ستا د رَبّ بخښنه فراخه ده. هغه تاسو ښه پيژني، تاسو ئې د خاورې نه پيدا كړئ او كله چې تاسو د خپلو ميندو په ګېډه [حمل كښې] وئ، نو خپلو ځانونو ته پاك مه وائې، هغه ته ښه معلوم دي څوک چې پرهيزګار دي.

د آيتِ مُبارَكه تفسير

صدرُ الاَفاضِل حضرت عَلّامه مَولانا سَيِّد **مُحَمَّد نَعِيمُ الدِّين** مُراد آبادي رحمةُ الله عليه فرمائي: **ګناه** هٰغه عمل دے چې د دې كوونكي د عذاب حقدار وي، بحر حال د **ګناه دوه قسمونه دي** صغيره او كبيره. **كبيره** هغه چې د هغې عذاب سخت وي او بعضې عُلماء فرمائي چې صغيره هغه ده چې په هغې وَعِيد [يعني په قُرآن و حديث كښې د عذاب او د سزا خبر] نه وي [وركړے شوے] او كبيره هغه چې وعيد پرې وي او فَواحِش هغه دي چې په هغې حَدّ [يعني په دنيا كښې شرعي سزا] وي. د آيتِ مباركه د دې حِصّے "خو دومره چې ګناه ته نزدې شي او منع شي" نه لاندې فرمائي: چې دومره خو د كبيره [يعني غټو ګناهونو] نه د بچ كيدو په برَكت مُعاف كيږي. د آيت د دې حصے "بيشكه ستاسو د رَبّ بخښنه فراخه ده هغه تاسو ښه پيژني" نه لاندې فرمائي: **شانِ نُزول:** دا آيت د هغه خلقو په حق كښې نازل شوے دے كومو به چې نيكئ كولې او د خپلو عملونو صِفت به ئې كولو او وئيل به ئې چې زمونږ لمُونځونه،

زمونږ روژے ،زمونږه حج. او د آيت د دې حصے ”نو خپلو ځانونو ته پاك مه وائې“ نه لاندې فرمائي: يعني په فَخر د خپلو نيكو صِفَت مه كوئ ځكه چې **الله تعالیٰ** د خپلو بندګانو د حالاتو نه خبر دے. هغه د هغوئي د شروع نه واخله د آخِرئ ورځې (يعني د پيدائِش نه واخله د مرګه) پورې د ټولو حالاتو نه ډير ښه خبر دے. په دې آيت كښې د **رِيا او ځان ښودنې او په خپله د خپل صِفَت كولو** نه منع فرمائيلې شوې ده، خو كه د **الله تعالیٰ** د نِعمَت د اِعتراف او په اِطاعت او عبادت باندې د خوشحالئ او په دې باندې د شُكر ادا كولو په نِيّت د نيكو ذِكر اوكړے شي نو دا جائز دي. او د آيت د دې حِصّے ”هغه ته ښه معلوم دي ځوك چې پرهيزګار دي“ نه لاندې فرمائي: او هغه ته معلوميدل كافي دي، هغه بدله وركونكے دے، نورو خلقو ته د ښودنې او د نوم كولو څه فائده! (خزائن العرفان ص840، 841)

د ټولو نه غوره اعمال

د قَبِيلَهٔ خَثْعَم يو كس په **بارګاهِ نُبُوّت** كښې حاضر شو اَو اُوئې وئيل: ”هغه تاسو ئې ځوك چې د **الله تعالیٰ** د **رسول** صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم كيدو دعویٰ كوئ؟“ اوئې فرمائيل: آو. هغه تپوس اُوكړو: د **الله تعالیٰ** په نِزد د ټولو نه غوره **عمل** څه دے؟ ارشاد ئې اُوفرمائيلو: په **الله تعالیٰ ايمان** راوړل. عرض ئې اُوكړو بيا كوم يو [عمل ښه دے]؟ ارشاد ئې اُوفرمائيلو: صِلۀ رِحمي (يعني د خپلوانو سره ښه سلوك) كول. عرض ئې اُوكړو بيا كوم يو ؟ ارشاد ئې اُوفرمائيلو: د نيكئ حكم وركول او د بدئ نه منع كول. (مَجمَعُ الزَّوائِد ج8 ص277 حديث13454، مُسنَد اَبِي يَعلیٰ ج6 ص55 حديث6804)

اے كعبه! ستا فَضاځومره ښكلې ده

خوږو او مُحترمو اسلامي ورونړو! بيشكه افضل او د ټولو نه اهم عمل **ايمان** دے او د ټولو نيكو اعمالو اُخروي [يعني د آخرت] فائدے هم په ايمان باندې د خاتمے سره مشروط دي. لكه څنګه چې په بخاري شريف كښې دي: اِنَّمَا الْاَعْمَالُ بِالْخَوَاتِيْم يعني د اعمالو دارومدار په خاتمه باندې دے. (بخاری ج4 ص274 حديث6607) يقيناً ځوك چې مسلمان دے هغه ډير زيات خوش قِسمَته

دے. دمسلمان د فضيلت به څه وائي! حُضُور نبی کریم رءُوفٌ رَّحِيم صلّی اللہ علیہ والہٖ وسلّم کعبهٔ مُعَظَّمَه ته مخاطِب شو او ارشاد ئي اُوفرمائيلو:"ته ښکُلے او ستا فَضا خومره ښکلې ده، ته خومره عظمت لرونکې ئې او ستا حُرمت (يعني عِزَّت) خومره عظيم دے، په هُغه پاك ذات مې دې قسم وي د چا په قبضهٔ قدرت کښې چې د مُحَمَّد صلّی اللہ علیہ والہٖ وسلّم ساه ده! د الله تعالیٰ په نِزد د مؤمن ځان او مال او د هغه نه د ښه ګمان ساتلو حُرمت ستا د حُرمت نه هم زيات دے." (ابن ماجه ج4 ص319 حديث 3932) څوك بدقسمته چې د ايمان د دولت نه محرومه وي هغه ته به په آخرت کښې د هيڅ قسمه خير او سُکون نه نصيب کيږي او هغه به هميشه هميشه د دوزخ په عذاب کښې اخته وي. د دوزخ حال اولولئ او اُويَريږئ چنانچه

د دوزخ خوفناك حالت

د دعوتِ اسلامي د اِشاعتي ادارے مَكْتَبَةُ الْمَدِينه چاپ شوي د 853 صفحو كتاب "جہنّم میں لے جانے والے اعمال" (جلد اوّل) صفحه 97 نه 98 کښې دي: اَمِيرُالمُؤمِنين حضرت سَيِّدُنا عُمر بن خَطّاب رضی اللہ عنہ حضرت سَيِّدُنا کعبُ الاحبار رضی اللہ عنہ (مشهور تابعي بزرګ) ته اِرشاد اُوفرمائيلو: اے کعب (رضی اللہ عنہ)! مونږ ته د ويرې يو څو خبرې واوروَئ! حضرت سَيِّدُنا کعب رضی اللہ عنہ د حُکم تعميل اُوکړو او عرض ئې اُوکړو: يا اَمِيرَالمُؤمِنِين! که تاسو رضی اللہ عنہ د قيامَت په ورځ د اوياؤ انبياءِ کرامو علیہم الصّلوٰۃ والسّلام اعمال هم راوړئ او د محشر حالات اُووِينئ نو هغه به هم ډير کم اوګڼړئ. دا ئې چې واوريدل نو اَمِيرُالمُؤمِنين رضی اللہ عنہ د لږ ساعت د پاره سر ښکته کړو بيا ئې چې حالت لږ ښه شو نو ارشاد ئې اُوفرمائيل: اے کعب (رضی اللہ عنہ)! نور وايه. عرض ئې اُوکړو: يا اَمِيرَالمُؤمِنِين! که په جَهَنَّم کښې د غوئي [يعني د غويا] د سپيږمے (يعني د غوئي د پوزې د سُورې) همره حصّه په مَشرِق کښې پرانستے شي نو په مغرِب کښې د موجود کس دماغ به د هغې د ګرمئ په وجه د خوټکيدلو په وجه اُوبهيږي. د دې په اوريدو باندې اَمِيرُالمُؤمِنين

رضی اللہ عنہ د (رِقَّت په وجه) [یعني د زړه د نرمي کیدو په وجه] د لږ ساعته پورې سر ښکته کړو بیا ئې چې حالت لږ ښه شو نو اوئې فرمائیل: اے کعب (رضی اللہ عنہ)! نور واوروه. عرض ئې اُوکړو: یا اَمِیرَالمُؤمِنِین! د قیامت په ورځ به جَهَنَّم داسې تیز ګړزیږي چې یوه مُقَرَّبه فِرښته یا نَبِیّ مُرسَل به داسې نه وي چې هغه په زنګونانو اُونه غورزیږي او دا اُو نه وائي: رَبِّ! نَفْسِیْ! نَفْسِیْ! (یعني اے زما ربّه! زه ستا نه د خپل ځان د پاره سوال کووم) حضرت سَیِّدُنا کعبُ الاحبار رضی اللہ عنہ نور اُووئیل: چې کله ورځ د قیامَت راشي نو **الله تعالیٰ** به اوّلِین او آخرِین (یعني ټول خلق) په یو میدان کښې راجمع کړي، بیا به فرښتے نازلې شي او صفونه به جوړ کړي. د هغې نه پس به **الله تعالیٰ** اُوفرمائي: اے جبرائیل (علیہ السلام)! جَهَنَّم راوله. نو حضرت جبرائیل علیہ السلام به جَهَنَّم داسې راولي چې هغه به په **اویا زره جیلبونو** راښکاږي. بیا به چې کله جَهَنَّم د مخلوق نه **د سلو کالو د لارې** په فاصله پاتې شي نو داسې په زوره به اوګرزیږي چې د هغې په وجه به د مخلوق زړونه اُودرَزیږي، بیا چې کله په دویم ځل اوګرزِیږي نو هره یوه مُقَرَّبه فرښته او نَبِیِّ مُرسَل به په سجده کښې پریوځي، بیا چې کله په دریم ځل اوګرزیږي نو د خلقو زړونه به مرئ ته راپورته شي او عقلونه به ئې اُوېریږي، تر دې چې حضرت سَیِّدُنا **ابراهیم خَلِیلُ الله** علیہ السلام به عرض اوکړي: **یا اِلٰهي** عزّوجلّ! زه ستا نه ستا د خلیل کیدو په خاطِر صرف د خپل ځان د پاره سوال کووم. حضرت سَیِّدُنا **موسیٰ کَلِیمُ الله** علیہ السلام به عرض اوکړي: یا اِلٰهي عزّوجلّ! زه د خپلو مُناجاتو په خاطِر صرف د خپل ځان د پاره سوال کووم. حضرت سَیِّدُنا **عیسیٰ روحُ الله** علیہ السلام به عرض اوکړي: **یا اِلٰهي** عزّوجلّ! تا چې ما ته کوم عِزَّت راکړے دے د هغې په خاطِر زه صرف د خپل ځان د پاره سوال کووم. د هغې مریم رضی اللہ عنہا د پاره (هم) سوال نه کووم چا نه چې زه پیدا شوے یم. (اَلزَّواجِر عَنِ اقْتِرافِ الْکَبائِر ج1 ص49)

خوږو او مُحترمو اسلامي وروڼو! د دې روایت نه د جَهَنَّم د سختو په ښه شان اندازه لګیدے شي. په دې روایت کښې د انبیاءِ کِرامو علیهم الصّلوٰۃ والسّلام د مقامِ خوف [د الله تعالیٰ نه د وېرې]

بيان هم دے، خو ياد ساتئ! چې دا حضرات معصوم دي او په روايت کښې بيان کړے شوے صورتِ حال به د قيامت په بعضو وختونو کښې وي ګنې هغوئي ته به په مَحشر کښې د هيڅ قِسم تکليف نه وي بلکه د الله تعالیٰ په عِنايت به د خلقو شَفاعَت کوي او پخپله به په اوچتو مقاماتو تشريف فرما وي.

مجھے نارِ دوزخ سے ڈر لگ رہا ہے ہو مجھ ناتُواں پر کرم یاالٰہی
جَلادے نہ مجھ کو کہیں نارِ دوزخ کرم بہرِ شاہِ اُمم یاالٰہی
تُو عطار کو بے سبب بخش مولیٰ
کرم کر کرم کر کرم یاالٰہی

(وسائلِ بخشش ص82،83)

زه ويريږمه د نارِ دوزخ نه اُوکړه په ما کمزوري کرم يا اِلٰهي
ما اوساته د دوزخ د اور نه په خاطر د شاهِ اُمَم کرم يا اِلٰهي
بے سببه اُوبخښې ته عطّار يا اِلٰهي کرم اوکړه کرم، اوکړه کرم يا اِلٰهي

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! ❁❁❁ صَلَّى اللهُ عَلٰى مُحَمَّد

دَ دُنیا د ټولو څیزونو نه غوره

رسولِ کریم صلی اللہ علیہ والہ وسلم حضرتِ عَلِیُّ الـمُرتَضٰی شیرِ خُدا رضی اللہ عنہ ته ارشاد اُوفرمائیلو: اے علي! که الله تعالیٰ ستا په ذریعه یو کس په سمه لار روان کړي نو دا ستا د پاره دَ هغه ټولو څیزونو نه غوره ده په کوم چې لمر راخیژي (یعني دَ دُنیا د ټولو څیزونو نه غوره ده) (اَلْمُعجمُ الکبیر للطبراني ج ۱ ص ۳۳۲ حدیث ۹۹۴)

فیضانِ مدینه، محلّه سوداګران، زړه سبزي منډهي کراچۍ
UAN: +92 21 111 25 26 92 | Ext: 7213
Web: www.maktabatulmadinah.com | E-mail: feedback@maktabatulmadinah.com